

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ҺУГУГЛАРЫ ҺАГГЫНДА ҮМУМИ БЭЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗылмаз һүгуғларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгуғларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәријјәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуғлары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријјәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибад вә зүлмә гаршы гијама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һүгуғларынын ганунун һакимијјәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијини нәзәрә алараг,

халғлар арасында меһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халғларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгуғларына, инсан шәхсијјәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һүгуғ бәрабәрлијинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјат шәраитинин јахшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгуғларына вә әсас азадлығлара үмуми һөрмәт вә онлара әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгуғ вә азадлығларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијјәт кәсб етдијини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һүгуғлары һаггында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијјәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һүгуғ вә азадлығлара һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалғ сәвијјәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халғлары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халғлары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјата кечирилмәсинә сәј кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халғлар вә бүтүн дөвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгуғларына көрә азад вә бәрабәр доғуларлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлыг руһунда давраммалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилинән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзијјәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгуғ вә азадлығлара малик олмалыдыр.

Бундан әлавә, һәммин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәммин әразинин мүстәгил, гәјумлуғ алтында олан, өзүидарәолунмајан вә ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан

асылы олмажараг, сijasы, һугуги вә бејнәлхалг статусундан асылы олараг һеч бир ајры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин јашамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һугугу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәјә вә ја гәддар, гејри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәрүз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмажараг өзүнүн һугуг субъектлтилијинин танынмасы һугугуна маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һугугуна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вә белә ајры-сечкилијә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олуна һугугуна маликдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конститусијанын вә ја ганунун она вердији һугугларын позулмасы заманы сәләһијјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һугугларынын бәрпа олуна һугугуна маликдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һугуг вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һугугуна маликдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олуна һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олуңдуғу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һугуна маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бејнәлхалг һугуга әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдаһиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәруз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдаһилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгугу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгугуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгугуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгугуна маликдир.
2. Бу һүгуг һәғигәтән дә гејри-сијаси чинајәт вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәғсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлығы һүгугуна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олараг вәтәндашлығыдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгугундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә көрә һеч бир мәһдудийјәт гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгугуна маликдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгуглардан истифадә едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгугуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгугу вар.
2. Һеч ким өзбашына олараг мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әғидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгугуна маликдир; бу һүгуга манеәсиз олараг әғидәјә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јаймаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч жығынчаглар вә ассосиасиялар азадлығы һүгуна маликдир.
2. Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасияја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дәвләтин идарә олунамасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмәјәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дәвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмағ һүгуна маликдир.
3. Халгын ирадәси игтидар һакимијјәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгуу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахташдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијјәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгуна вә милли сәјләр вә бејнәлхалғ әмәкдашлығ јолу илә вә һәр бир дәвләтин структуру вә ресурсларына ујғун оларағ онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијјәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуғлара маликдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизлиқдән мүдафиә һүгуу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һағгы алмағ һүгуна маликдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин лајигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгуна маликдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмағ вә өз социал марағларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмағ һүгуу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунијјәт һүгуу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кејим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмагла һәјат сәвијјәси һүгуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллиқ, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгуна маликдир.
2. Аналығ вә ушағлығ хүсуси гајғы вә јардым алмағ һүгуна маликдирләр. һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушағлар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. Һәр бир шәхсин тәһсил һүгуу вар. Өн азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијјәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.

2. Тәһсил инсан шәхсијјәтинин там инкишафына вә инсан һүгуулары вә әсас азадлыглары һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халглар, ирги вә дини групплар арасында гаршылыгы анлашманын, дөзүмлүлүүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһу горума саһәсиндә фәалијјәтинә јардым етмәлидир.

3. Валидејнләр өз азјашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүјә маликдирләр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаг, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүгууна маликдир.

2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүгууна маликдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүгуг вә азадлыгларын там тәмин олундуғу сосиал вә бејнәлхалг дүзүм һүгуу вар.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыјыр.

2. Өз һүгуг вә азадлыгларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудијјәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүгуг вә азадлыгларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлаги, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу һүгуг вә азадлыгларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дөвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүгуг вә азадлыгларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмаг вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүгугунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.